

A Karate kialakulása

A keleti kultúrát átszövő szellemiség és az ehhez kapcsolódó mozgásrendszerek kialakulása egészen az időszámításunk előtti időkre nyúlik vissza. A világon minden kultúrában megtalálható valamilyen szinten a pusztakezes harc, gondoljunk csak az ókori olimpiákra, ahol a birkózás már önálló versenyszámként szerepelt. Egyes keleti területeken, Indiában és Kínában azonban többen akartak annál hogy egyszerűen lemérjék ki az erősebb. Megpróbálták olyan technikákat kifejleszteni amelyek ismerete esetén a gyengébb legyőzhette az erősebbet, ezáltal előnyre tehetett szert másokkal szemben. A technikák folyamatos fejlesztésében akkor még jelentős szerepe volt az igazi harcnak, amikor bizony előfordult, hogy csak a győztes távozhatott élve a küzdelem után. Ezek a technikák féltve óvott kincsei voltak egy-egy csoportnak és apáról-fiúra szállt tovább ismeretük.

A gyakorlatok elterjesztésében nagy szerepe volt az indiai származású Bodhidarmának aki vallásos neveltetése során mind a meditációs gyakorlatokban, mind az ehhez szorosan kapcsolódó indiai küzdésmódszerekben jártassá vált. Életcéljának a Buddhista tanok terjesztését választotta. Hosszú utazásai végcéljaként eljutott Kínába, ahol a Honan tartományban található Shaolin templomban képezte az ott élő szerzeteseket. A templom papjai folyamatosan továbbfejlesztették a technikákat, amelyek az eltelt több száz év alatt átfogó és hatékony rendszerré váltak. Gyakorlati tudásuk miatt a kolostor lakói hamarosan híres harcosok hírébe kerültek.

A harcművészetek szempontjából a legnagyobb fordulópontot az jelentette amikor az ország belső viszályai után hatalomra került új császár leromboltatta a kolostort. Az életben maradt papok szétszéledtek az országban elterjesztve művészetüket. Ebből a rendszerből vált önállóvá a kung-fu is, amelynek közel 800 irányzata alakult ki Kínában. Kína lévén a távol kelet legnagyobb országa, jelentős hatást gyakorolt a környező kultúrákra. Kína és Japán között található a Ryu-Kyu szigetecsoport, amelynek legnagyobb szigete Okinawa. A szigeteken megjelenő kínai kereskedők és katonák magukkal hozták a harcművészetüket, amelyet az őslakosok is elsajátítottak. A pusztakezes harc ismeretének elterjedését elősegítette az a rendelet is, amely a XIII-ik századtól csak a hivatalos személyek számára engedélyezte a fegyverviselést. A köznép hogy a fegyverekkel szembeni védtelenségét ellensúlyozza a kínai és helyi küzdésmódszereket összeolvasztva, kialakította az Okinawa-te "okinawai-kéz" küzdéstechnikáját.

Az 1600-as évek elején a szigetek egyre nagyobb Japán befolyás alá kerültek. A Japánok mindenki számára megtiltották a fegyverviselést. Az elnyomókkal szembeni ellenállók a falukban gyakorolták a titkos módszereket, fegyverként használva a földművelők szerszámaikat is. Innen ered a hagyományos okinawai fegyverhasználat, amely később Kobudo néven önálló stílussá alakult. (Ilyen hagyományos fegyver pl. a nunchaku "láncos bot" amelyet cséplőnek, vagy a tonfa amelyet ültetőfának használtak.) Az igazi okinawai mesterek a pusztakezes technikák mellett legalább két ilyen fegyver használatát is ismerték. A megszállás 200 éve alatt a helyi önvédelmi rendszerek nagy fejlődésen mentek keresztül. Az egykori ismeretlen rendszer kiforrott művészetté alakult és több legendás mester vált ismertté. Az első ilyen mester a Shuri városban élő Sakugawa volt, aki a egész művészet megismerése után Kínában képezte tovább tudását. Visszatérve szülőföldjére sok híres tanítványt tanított meg technikájára. Eleinte Shuri városban később Naha és Tomari településeken működött központja a harcművészetnek. Az irányzatok a települések neve után kapták a Shuri-te, Naha-te, Tomari-te elnevezéseket.

Sakugawa egyik legkiválóbb tanítványa Matsumura volt aki később a királyi család oktatója lett, az egyik legmegbecsültebb mester a szigeten. Matsumura mesternek is sok híres tanítványa volt de a legjelentősebb közöttük Itosu Yasutsune . Az ő tanítványa volt Gichin Funakoshi a "shotokan" és Kenwa Mabuni a "shito-ryu" iskola megalapítója. A naha-te leghíresebb mestere Higashionna Kanryo aki szintén Kínában és Okinawán is tanulta a harcművészeteket. Leghíresebb tanítványa Chojun Miyagi aki rendszerezte mestere tanításait légzésgyakorlatokkal és új küzdelmi elemekkel bővítette alaptechnikáit kialakítva a "goju-ryu" iskolát. Az 1900-as évektől a Japán elnyomás enyhült és a harci művészetek gyakorlása hivatalosan engedélyezett lett. Az okinawa-te elnevezést Karate-jutsu-ra „kínai-kéz-művészete” változtatták amely a kínai, okinawai és japán eredetre utalt. A karatét kötelező szakként bevették a helyi oktatási rendszerbe. A mesterek népszerűsítő bemutatókat tartottak a szigeten és Japánba is elutaztak. A japán kormány a karatét kezdte beolvasztani saját kultúrájába.

1929-ben Gichin Funakoshi mester javaslatára a Kara-te szöösszetétel első írásjelét megváltoztatták. Az új írásjel kiejtése változatlan maradt, de jelentése „kínai-ról”, „üres”-re módosult. A új jelentés hűen tükrözte az immár Karate-do-nak, „üres-kéz-útja” elnevezett harcművészet igazi alaptanítását. Az 1930-as évektől a már addig sem egységes Karate több stílusirányzatra vált szét, amelyek napjainkban is léteznek. Ezek a legfontosabb stílusirányzatok:

Shotokan iskola ; alapítója: Gichin Funakoshi

Goju-ryu iskola; alapítója: Chojun Miyagi

Shito-ryu iskola; alapítója: Kenwa Mabuni

Wado-ryu iskola; alapítója: Hironori Otsuka

Kyokushinkai; alapítója: Masutatsu Oyama

A karate fejlődése mostanáig érzékelhető. A 40-es évektől új technikák kerültek bevezetésre, 1957-től pedig megindult a versenyzés. A karate lassan olimpiai sportág lesz. Mára a gyakorlás célja nem a mindennapos harc, hanem a gyakorlatok által a testi szellemi képességek fejlesztése, a személyiség és a jellem formálása. Az edzéseken való részvétel észrevétlenül fejleszti azokat az emberi tulajdonságokat amelyek hatására jobb emberekké, az életet jobban megértő emberekké válhatunk.

Milyen stílust gyakorolunk mi?!

Az edzéseken többször hallottátok a japán szót „shotokan. Mégis mi ez a szó? Mit is jelent valójában? Az egyszerű válasz , stílusunk neve. Az a karate irányzat amelynek tanításait igyekszünk követni. Mégis hogyan alakult ki ez az irányzat? Ki volt az a mester akinek ez köszönhető? Kitől tanulunk napjainkban? A válaszokat az elején kell kezdenünk.

A karate-do gyűjtőnév, mai szerteágazó stílusai tulajdonképpen összetartoznak gyökereik közelek. A karate irányzatok mind egy-egy mester vezetésével jöttek létre akik saját tapasztalataik alapján rendszerezték a tanult technikákat és az általuk kialakított rendszerben vitték tovább. Éppen ezért igaz hogy különböző karate stílusok léteznek, de nem lehet eldönteni melyik stílus a jobb. A közös cél mindnél az ember „formálása”. Az hogy milyen úton érjük ezt el nem lényeges különbség.

A mi stílusunk alapítója Gichin Funakoshi. Az alapító 1868-ban született a Japántól délre található Okinawa szigetén. Megismerkedése a harcművészetrel 11 éves korában történt. Általános iskolai tanulmányait Shuri városában végezte ahol jó barátságba került egyik osztálytársával. Barátjának apja az Okinawa-te ”okinavai-kéz” módszer egyik legjobb mestere Azato Yasutsune (ejtsd:Azato Jaszutszune)volt. Azato mester meglátta a tehetséget a fiatal Funakoshiban és tanítványának fogadta. Ekkoriban még nem lehetett nyilvánosan gyakorolni „a harcművészetek a szigeten tiltva voltak. Funakoshi így éjszakánként gyalogolt el a város szélén lakó mesterhez aki az udvaron gyakoroltatta vele a technikákat. Másik híres mestere Azato barátja a shuri irányzat szakértője Itosu Yasutsune(ejtsd:Itosu Jaszutszune) lett. Előfordult hogy a két mester együttes felügyelete mellett is gyakorolhatott. Funakoshi beteges gyermek volt, felnőtt korára azonban a rendszeres gyakorlás hatására erőssé és egészségessé vált.

Az okinawa-te nyilvános bemutatkozása a szigeten 1903-ban történt. A tiltás véget ért, és a népszerűsödő harcművészet a helyi oktatási rendszerbe is bekerült. Megalakult a Shobukai(ejtsd:sobukáj, az Okinawai-Harci-Szövetség) amelynek titkára az akkor 45 éves Gichin Funakoshi lett. Az okinawa-te elnevezést az eredetre utalva karate-jutsu-ra (kínai-kéz-művészete) változtatták.

A szigeteken kívül is ismertté vált karate-jutsu első Japán szereplésére 1916-ban került sor. A Kyoto(ejtsd:kiótó) városában található Butokuden harcművészeti központban tartott bemutatót Funakoshi mester. Rövid idejű ott tartózkodása után visszautazott okinavára és ott folytatta az oktatást. A történelem azonban nagyobb szerepet tartogatott számára.

1921 márciusában a japán herceg látogatást tett a szigeten. A tiszteletére tartott rendezvényen a Funakoshi rögtönzött bemutatót tartott. Ennek hatására a következő évben meghívást kapott Tokióba a Japán Oktatási Minisztérium által rendezett sportkiállításra. A meghívás egy hétre szólt és a hajóúton a mester még nem sejtette, soha többé nem látja viszont szülőföldjét. A nagyszerű tokiói bemutató után

marasztalták ne utazzon el hanem oktasson tovább Japánban. Funakoshi úgy érezte ez élete nagy lehetősége ezért maradt. A Kodokan-on(Dzsudó-Főiskola) és a Budokukai-on(Harcművészeti Akadémia) tartott rendszeres edzéseket. A karate népszerűsége egyre nőtt, megalakult az első klub a Keio(ejtsd:kejó)Egyetemen, amit nemsokára újabbak követtek több nagyváros egyetemi tornatermében.

1925-ben fiával Yoshitaka Funakoshi-val önálló edzőtermet nyitott Tokióban, amelyet a mester írói álneve után „Shoto-kan”-nak „hajladozó fenyő-helye” neveznek el. Innen kapta nevét később az általa kialakított karate stílusirányzat. 1929-ben Funakoshi javaslatára a Karate-jutsu elnevezést Karate-do-ra módosították, ettől kezdve a harcművészet teljes jogú tagja a Japán Budo-nak.

Az idősödő mester ekkor rendszerezi technikáit létrehozva a mai Shotokan Karate-do alapjait. Ő még nem nevezte stílusát shotokan-nak csupán egyszerűen karate-nak. Követői hívták így irányzatát amely az alapító halála után megmaradt ezen a néven megkülönböztetve az iskolát másoktól. A megalkotott shotokan mindenki által követhető rendszere nem tartalmazott látványos technikákat. Jellegzetességei a hosszú mély állások és egyenes vonalú erőteljes ütések voltak. Rendszere három részből a Kihon-ból(alaptechnikák),a Kata-ból(formagyakorlat)és a Kumite-ből(küzdelem) állt. Funakoshi mester az ősi okinawai formagyakorlatok mozdulatait leegyszerűsítette, néhol nevüket is jellemzőbbre változtatta. Tanításait három könyvben foglalta össze.

Ellenezte a versenyszerű küzdelmet, a Kata-k gyakorlását tartotta a legfontosabbnak, bár edzésein egyforma hangsúllyal szerepelt mindhárom alkotóelem. Az ismeretanyag folyamatosan bővült. Fia és más tanítványai kiegészítették azt, például a köríves vagy a fejmagasságú rúgások bevezetésével.

A II.-világháborúban elszenvedett vereség alapjaiban rendítette meg Japánt. Ez a karate-ra is kihatott. Sok vezető mester meghalt a háborúban és egy ideig a harcművészetek is tiltva voltak. A karate újjáélesztésére 1948-ban megalakult a JKA(Japán Karate Szövetség) amelynek elnöke az öreg Funakoshi lett. Innen kezdődik a modern karate világhódító útja. Az alapító halála után 1957-ben a szövetség vezetője Masatoshi Nakayama (ejtsd:Maszatosi Nakajama) lett. Ő indította el a hivatalos versenyeztetést és a sport világméretű népszerűsítését. A szövetség által kiképzett tanítók a világ minden nagyobb országába eljutottak.

Napjainkban több meghatározó Shotokan világszervezet létezik. A vecsési csapat a Hirokazu Kanazawa mester által 1977-ben Japánban alapított SKI (Shotokan Karate-do International azaz a Nemzetközi Shotokan Karate-do)szervezet tagja. Kanazawa mester 10.dan fokozattal rendelkezik és egyike Funakoshi mester utolsó még élő tanítványainak.

A Karate magyarországi elterjedése

Magyarországon valamilyen „karateszerű” sportról először a hatvanas évek végén hallhattak az érdeklődők. Polyák József külföldön ismert harcművész az országot járva kaszkadőr csoportjával úttörő munkát végzett a pusztakezes küzdősportok hazai megismertetésében.

A Karate valódi debütálása 1974-ben történt, amikor Antal János - Belgiumban élő magyar karate mester - hazalátogatott. Szerette volna meghonosítani a Shotokan karatét Magyarországon, ezért kapcsolatokat keresett. Ennek előzményeként már 1972-ben felvette a kapcsolatot a Magyarok Világszövetségével és hazatérése előtt a Honvédelmi Minisztérium és a Belügy Minisztérium képviselőivel. Ebben nagy segítségére volt a MOB titkára, az akkori Magyar Sporthivatal alelnöke, a NOB tagja Dr. Csanádi Árpád. Sikeres hazatérése után Antal sensei bemutatókat tartott és így ismerkedett meg Kecskés Sándorral, aki a Mélyép-terv Sportkörben cselgáncs-önvédelem szakcsoportot vezetett. Antal János leckéket adott a mintegy húszfőnyi csoportnak, amelyek edzéseit a későbbi kyokushin hazai alapítói Furkó Kálmán és Adámy István is rendszeresen látogattak. A csoport tagjait megragadta az edzések légköre, a karate mozgásanyagának szépsége, és a mesterből áradó szuggesztív erő. Nagy lelkesedéssel láttak neki a rendszeres edzéseknek. A támogatók között találhatjuk ekkor már Dr. Galla Ferenc judo mestert a TF küzdősport tanszék akkori vezetőjét is. Az edzéseket a Sütő utcai általános iskolában tartották, amely Belvárosi elhelyezkedése miatt jól megközelíthető helyen biztosított edzéslehetőséget minden érdeklődő számára. Sor került az első övvizsgákra is. A csoport vezetője Antal sensei irányítása alatt Kecskés Sándor lett. Övfokozatban mögötte következtek: Molnár László, Kozma Erzsébet, Bíró György, Kiszécsy Jenő, Somogyi Károly és Kurdi Gábor. 1975-ben a csoport új tagokat vett fel. A klub létszáma 30-40 főre emelkedett.

Még ebben az évben-hazánkban járt Josef Benoy és Roy Peleman mester, akik a továbbiakban is többször jártak Magyarországon, és aktívan tettek a technikai színvonal emeléséért.

1976 elején néhányan már kék övet szereztek, s a vizsgázottak száma is megközelítette a harmincat. Ekkor merült fel az új klubok alakításának, és ez által a tömegbázis szélesítésének gondolata. A második magyar klub a Közgazdaságtudományi Egyetemen alakult meg Koncz János és Juhász György vezetésével. Ugyanezen, év tavaszán még két klub jött létre: a Kertészeti Egyetemen Bíró György, az Állatorvostudományi Egyetemen Kurdi Gábor irányításával. Az év végére már több mint 10 klubban folytak rendszeresen az edzések.

Az első vidéki klub Dunaújvárosban alakult meg 1976 júniusában Bruzsa Ferenc testnevelő tanár vezetésével. Az ő nevéhez fűződik az első gyerekcsoport beindítása is.

1977 November elején tartották az első karateversenyt Magyarországon. A Körcsarnokban rendezett csapatverseny mérkőzéseit sok sérülés, és nagy harci szellem jellemezte. A versenyt a Kertészeti Egyetem csapata nyerte, ahol akkor már Börzsei Károly volt az edző.

A magyar karatesport 1977-ben kilépett a nemzetközi porondra. 1977 novemberében indult első ízben magyar csapat nemzetközi versenyen. A "Budapest" néven induló csapat nem ért el érmes eredményt a prágai viadalon, ám a szakmai tapasztalatok szinte felbecsülhetetlenek voltak. Kecskés Sándor a Németországi Essen-ben megrendezett EB-n pedig már két győztes mérkőzést is vívott és a legjobb nyolc között végzett. Az év végére három év alatt a nulláról indulva 24 shotokon karate klubban mintegy 1000-1200 sportoló próbálkozott e távol-keleti küzdőművészet elsajátításával. A karate sport mindenféle hivatalos támogatást nélkülözve megjelent a magyar sportmozgalomban, helyet, lehetőséget, életteret követelve magának.

1978-ban Börzsei Károly 5. helyezést ér el a EB.-n. Kozma Erzsébet pedig első hazai női karatékaként megszerzi a fekete övet.

1979-ben már egy jól felkészült Magyar csapat indulhatott a Brüsszeli Európa Bajnokságon és fantasztikus eredményként a férfi kata csapat bronzot, a női kata csapat pedig 5. helyezést ért el.

1980-ban a Magyar Cselgáncs Szövetség keretein belül létrejön A Karate Szakbizottság, amely az első szervezett keretét biztosította a hazai kluboknak, és a karate mellett a Taekwon-do és All style kick-bokszt akkori képviselőinek. Ezzel egy évben megindul a szervezett Karate Edzőképzés is a TF-en. A sportoktatói tanfolyam szakmai részét Antal János sensei adta. A sikeres lebonyolításon felbátorodva ezt rögtön a két éves sportedzői tanfolyam követi.

1981-ben dr. Gortvay István képviseli a karate hazai érdekeit. A nemzetközi kapcsolatok kiterjednek.

1982-ben és 1984-ben, a Budapesten rendezett IBUSZ Karate Világkupák színvonalas mérkőzések keretében sikeresen hozták hazánkba az akkori világ legjobb karatékáit amely esemény jó néhány évre újabb elindulást adott a hazai karate életnek.

1985-ben megalakult a Magyar Karate, Taekwon-do, Kick-box és más Harcművészetek Összövetsége.

1994. április 15.-én lezajlik a Magyar Karate Szövetség alakuló közgyűlése, a szervezet egy évre rá már teljes önállóságban tevékenykedhet, főtitkárának megválasztja dr. Popper Györgyöt.

1999 óta a Magyar Karate Szakszövetség látja el a hazai karate tevékenység felügyeleti szervének funkcióját. Vezetőjének dr. Mészáros Jánost választja a tagság aki azóta is betölti ezt a tiszteletet.

Napjainkban a karate az egyik legnagyobb létszámmal rendelkező Magyarországi Sportszervezet.